

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

Prețul gazetei :

Pe an 15 cor.
Pe jumătate de an 8 „
Pentru străinătate 20 „

Redacția și administrația :

Cernăuți, strada Dominicului 16A

Apare în fiecare Duminică.

Inseratele :

Un rând petit odată . . . 40 bani
De două ori 70 „
De trei ori 100 „
Un număr costă 30 bani.

Băncile sătești.

După lupte grele de partid s'a fost votat în sfârșit proiectul de sanare pentru însoțirile raiffeisiane și centralele lor în 12 Ianuarie 1913.

Proiectul acesta prevedea gestiunea comercială a însoțirilor prin o secțiune a însoțirilor ce avea să se înființeze la banca țerii. Toți aceia, cari doriau întărirea băncilor sătești, unica spinare a vieții noastre economice, nădejuiau, că acuma băncile aceste, scoase din politica de partid, și puse sub o conducere cunoscătoare de cauză și nepărtinitoare, vor lua o direcție sănătoasă de dezvoltare.

Ne-am înșelat însă rău ! Intrigi nouă au trăgănat activarea secțiunii însoțirilor aproape un an întreg, astfel că abia la sfârșitul lui Decembrie 1913 ea a putut fi activată.

Ne-am așteptat că cel puțin acuma va începe un curs nou, va începe reorganizarea dorită a însoțirilor și se vor realiza moșiile Centralei. Dară numai prea degrabă am trebuit să facem observarea, că secțiunii însoțirilor lipsia orice spirit de inițiativă și orice plan de activitate. Puținele puteri, ce i s'au pus la dispoziție, se istoviau în nimicuri și în purtarea de procese. Dintr'un centru care avea să fie sufletul însoțirilor și din sinul căruia avea să pornească o viață nouă pentru însoțirile raiffeisiane s'a ales o cancelarie de avocat. Prin cele șapte luni până la începutul războiului n'am văzut nici o faptă a secțiunii însoțirilor din care am fi putut înțelege, că la mijloc ar fi o mână de fier și o voință tare pe care o recerea imperios sanarea.

Cel mai bine se ilustrează activitatea secțiunii prin faptul, că prin cele șapte luni înainte războiului nici nu s'au luat în seamă toate agendele Centralelor sau mai bine zis, nu s'au luat în seamă toate imobilele (moșiile) ce aveau să se realizeze prin secțiune. Cercul însoțirilor care cad în sanare nu s'a stabilit și unele însoțiri n'au iscălit nici până azi declarația prin care aveau să se lege și să se supuie sănării. Actele aceste sunt de cea mai mare însemnătate pentru sanare, fiind doară baza ei.

După cât auzim nici socoteala cu Ustredni banca până azi nu s'a făcut. Bine, că i s'au predat hârtiile de valoare !

Și acuma ne întrebăm mirați, ce a făcut secțiunea însoțirilor în decursul celor șapte luni ? Noi, ce stăm afară pela conducerile însoțirilor, n'o putem spune ! Poate va ști comitetul țerii, care are dreptul de supraveghiere.

A venit apoi războiul ! Însoțirile raiffeisiane au fost lăsate în știrea Domnului. Secțiunea însoțirilor putea să prevadă o invaziune dușmană și deci eră datoră ei, să deie direcțiunilor dela însoțiri povețe, ce să facă cu însoțirile, mai ales cu cărțile și hârtiile, dacă va veni dușmanul în țară. Nu s'a făcut însă nimic. Secțiunea însoțirilor a dispărut, lăsând și moșiile și morile și magazinele și ce au mai luat în seamă dela Centrale în voia întâmplării.

A dat apoi bunul D-zeu, să scăpăm la primăvara anului 1915 din urgia dușmanului. Secțiunea însoțirilor și-a adus de noi aminte abia la începutul anului 1916, făgăduind, că va face re-

viziuni la însoțiri. Dară nici din făgăduiala aceasta nu s'a ales nimic, deoarece numai foarte puține însoțiri s'au revizuit, atât de puține, încât nici nu se poate vorbi de o activitate de reviziune.

A venit apoi iarăși năvala dușmanului și iarăși am rămas în voia întâmplării.

Țeara liberată de a treia și ultima oră de dușman, așteaptă cel puțin acuma, ca secțiunea însoțirilor să arete odată ori de este la înălțimea chemării sale sau ba — până acuma cel puțin n'am văzut nici o faptă de a ei, despre care am fi putut spune, că secțiunea însoțirilor înțelege la ce e chemată. Aflăm, că o expozitură cu 2—3 funcționari a fost înființată în Cernăuți și și-a început activitatea. Nu înțelegem, de ce nu se mută toată secțiunea însoțirilor la Cernăuți și nu-și începe activitatea deplină, precum n'o înțelegem, de ce nu se mută banca țerii la Cernăuți, când știm, că alte bănci străine demult și-au început activitatea în Cernăuți.

Am ținut de datoră mea să spun lucrurile aceste pe șleau, ca s'o scot secțiunea însoțirilor din rezervă, să ni spuie ce a făcut până acuma și cum stă sanarea ; am vroit să atrag și atenția comitetului țerii și guvernului asupra neactivității sau rezistenței pasive a secțiunii însoțirilor. Am făcut-o însă și din interes propriu, deoarece garantez ca membru al unei însoțiri raiffeisiane cu toată averea mea, nemărgenit, pentru pierderile însoțirii resp. a Centralei.

George P.

Cuvântarea

deputatului *Aurel Onciul* în ședința sfatului împărătesc din 19 Decembrie 1917.

Domnilor deputați! Războiul de față se trage de atâta vreme și a cerut jertve atât de uriașe, încât nu-i de mirare că toate popoarele doresc din inimă să se încheie cât mai iute o pace cât mai bună; căci fiecare zi de războiu, ba chiar numai de armistițiu, cere tot alte jertve nouă, iar condițiunile păcii hotărăsc soarta unor popoare întregi pe veacuri. Firește că sub astfel de împrejurări, popoarele cu drag ar vrea să participe la viitoarele negocieri de pace și să le direagă după placul lor și dorința aceasta a dat naștere propunerii din chestie, care cere, ca la congresul de pace să fie reprezentate toate neamurile împărăției prin delegați proprii.

La întâia ochire, gândul acesta pare potrivit și ademenitor; dară și în cazul de față se adevărește cuvântul poetului: »Leicht bei einander wohnen die Gedanken, doch hart im Raume stoßen sich die Sachen« (ideile se împacă foarte lesne, dar' chestiile se ciocnesc în spațiu). Și ciocnirea lor este atât de vehementă, încât ideea sănătoasă în teorie devine imposibilă în praxă. Căci la viitorul congres de pace și așa, din cauza ne-nemăratelor declarațiuni de războiu, ceata statelor interesate va fi reprezentată printr'un număr prea mare de delegați, cum nu l'a mai văzut istoria lumii, nici chiar la congresul din Viena, la care a luat parte întreaga Europă. Pe de altă parte, interesele diferitelor state sunt astfel de opuse, că numai cea mai mare concentrare a voinței reprezentanților poate ajunge la capăt îndeobște, dar abia la un capăt bun. Concentrarea voinței însă este cu atât mai intensivă, cu cât mai puține persoane conlucră la formarea ei. Căci firea oamenilor se deosebește astfel, că nici măcar două capete nu sunt la fel. Diferența capetelor însă produce voințe diferite, iar voințele diferite se împiedecă și se țin în loc, una pe alta. Cu cât mai mare este numărul componentelor opuse, cu atât mai mică este rezultanta lor, pânăce în urmă, componentele grămădindu-se prea tare, intensitatea voinței se reduce la zero.

Pericolul acesta este iminent în-deosebi în cazul propunerii din chestie;

căci ea cere să nu se trimită la congresul de pace numai un număr restrins de delegați, bunăoară câte un reprezentant din partea fiecărei națiuni, ci un parlament întreg, și încă un parlament compus din elementele cele mai disparate, cari într'o luptă națională neîntreruptă de decenii, ba de veacuri, s'au avântat la un grad curat patologic de ură, încât îndată ce unul vrea hoisa, celalt chiar numai din cauza aceasta apucă ceala. Este de ajuns, ca un lucru să placă Nemților, pentru ca Cehii să-l combată din răsuputeri, și vice-verza. Sub împrejurările acestea, participarea unui astfel de parlament la negocierile de pace, pe de o parte le-ar ținea mereu în loc, pecând este de dorit a le da zor după putință, pe de altă parte ar face imposibilă formarea unei voințe concentrate, puternice și suggestive față de contrarii noștri. Deja din cauzele acestea, calea deschisă de propunerea din chestie nu ni se pare practicabilă. Noi Românii o declinăm.

Din nepracticabilitatea căii acesteia pe de o parte, și din necesitatea maximumului intenzității voinței de pace pe de altă parte rezultă de sine încheierea, că împărăția să trimită la congresul de pace numai un singur reprezentant, pentru că numai el este în stare să producă voința puternică care se recere pentru negocierile viitoare. Și predestinat deja prin oficiul său, de a fi singurul reprezentant, este ministrul afacerilor stăine. Titularul prezent pare chemat cu atât mai vârtos, cu cât se razimă pe încrederea tuturor factorilor rezponzabili ai monarhiei, precum o dovedesc deliberările din ambele delegațiuni, unde politica sa a fost aprobată chiar anticipativ, cum aș zice. Dară nu numai factorii rezponzabili, ci și păturile largi ale poporului par a avea încredere în el. Nu mă simt eu chemat, a-l lăuda pe actualul ministru de externe. El nu are lipsă de lauda mea, precum eu nu de grația lui. Dară în interesul adevărului istoric trebuie să constatez, că, decând a intrat în funcție, nici unul din demersurile sale nu a fost dezaprobat de public, pecând cele mai multe au fost aplaudate. Este doară notoric al lui meritul, că am ajuns în fine la negocieri de pace. Sub împrejurările acestea cred că cu conștiință liniștită reprezentarea

împărăției se poate încredința contelui Czernin.

Ca cu toate acestea să se combine întru câțva cu necesitatea de a trimite numai un singur reprezentant și dorința popoarelor de a se ținea samă și de durerile lor, nu rămâne alt chip, decât cela, ca reprezentanții legitimi ai popoarelor să împărtășească la locul convenit, deci aice în parlament vederile lor. Dacă ele diferă, va fi treaba contelui Czernin să judece, intrucât se pot aduce în concordanță și considera. Cu cât ele se împreună, cu atât mai mare va fi pentru el sila de a li se conforma. Și într'un punct principal se împreună vederile tuturor popoarelor. Pecât s'a putut înțelege din manifestările lor de până acuma, adevărat că mereu suprimate de cenzură, toate popoarele fără deosebire doresc unirea lor națională. Unirea națională pare a fi pentru fiecare popor o adevărată lege elementară, analogă atracțiunii moleculelor în natură. La popoarele mari ale Europei, legea această elementară s'a afirmat deja în decursul secolului trecut. Acu ea tinde să se afirme și la popoarele mici și apasă cu forța crescândă a apei curgătoare stavilile. Ei i se opun diguri uriașe, parte naturale, formate de evoluțiunea istorică, parte artificiale, întemeiate pe puterea reală. Ori de valul național s'a înălțat deja așa de sus, ca să poată trece peste digurile ce i se opun sau chiar să le spargă, nu se știe deocamdată. Decursul războiului nu admite o astfel de prognoză. Acela ce nu se îmbată cu iluzii naționale, ci judecă cu sânge rece starea reală, poate susține aproape cu siguranță, că războiul prezent încă nu va rezolva definitiv chestia națională și nu va mijloci popoarelor echilibrul stabil al unirii în state naționale proprii.

Dară este dată cel puțin putința, de a muta națiunile din starea actuală de echilibru labil, care le amenință în fiecare clipă cu răsturnări și prăbușiri, în starea de echilibru indiferent a unirii personale sub același cap. Parăse unirea aceasta la întâia ochire cât de șubredă, ea totuși involvă un progres mare față de detrunchierea de până acu. Căci capii de stat în Europa nu sunt numai figuri decorative, ci adevărații depozitari ai puterii, dis-

punând de armată, singurul factor real în raporturile internaționale. Și tocmai evenimentele războiului de față au dovedit, că cadrul militar sub referințe normale, este destul de tare, spre a ține la dispoziția capului statului armată și prin ea întregul popor, chiar dacă opinia acestuia se schimbă sau se opune. Iar faptul că același cap dispune de puterea armată a ambelor state locuite de aceeași națiune, exclude pentru totdeauna eventualitatea unui războiu între aceste state, cum o fost posibilă până acuma și a devenit chiar reală. Astfel chestia națională s'ar abate din torentul revoluțiunii războinice în cursul liniștit al evoluțiunii parlamentare. Și chiar și lupta parlamentară se alină prin faptul, că capul comun de sine devine mijlocitor și trebuie automatic să presteze »officium boni viri« atât între ambele state cărmuite de el, cât și între diferitele națiuni ale aceluiși stat. Ele, prin capul comun devin un fel de vas comunicant, care echilibrează și paralizează automatic orice presiune întrecută.

Avantajul de a înlătura pericolul războaielor și de a inaugura evoluțiunea parlamentară prin sistemul unirii personale se poate lesne obține deja prin războiul prezent pentru toate popoarele interesate, chiar pentru Slavii de sud, ale cărora referințe sunt cele mai încurcate. Căci la ei dinastia ucigașă a Karagiorgievicienilor a devenit o imposibilitate morală. Se revoltă sentimentul fiecărui om cinstit la gândul, că această viță rea s'ar putea urca din nou în scaunul domnesc. Înlăturându-se însă dinastia, nu are să se iaie în vedere decât poporul, și din poporul iugoslav deja 80 la sută aparțin Austro-Ungariei și sunt credincioși dinastiei Habsburg-Lotrigen. După ce părțile Sârbiei situate dincole de Morava și întreaga Macedonie sunt declarate de bulgare și deja incorporate Bulgariei, cele 6 județe sârbești rămase împreună cu Raștia și cu Montenegro, cu o populațiune totală de un milion și jumătate de oameni, nu au decât să se alătore celor 6 milioane de Iugoslavi din monarhie, ca această întreagă națiune să fie unită. Este de ajuns a împreuna Bosnia, Hercegovina, Dalmația, Istria și Carniolia cu Croația și Slavonia într-o Croație mai mare, spre a re-

zolva chestia iugoslavă. Rezolvarea aceasta nu trebuie să aiba loc pe baza autonomiei Sârbilor, ci se poate face chiar cu puțină silă, pe baza principiului parlamentar, conform căruia o minoritate de 20% trebuie să se plece unei majorități de 80% îndeosebi dacă o recer imperios toate momentele geografice, militare, economice, naționale și politice. Căci în privința geografică, Sârbia se ține de teritoriul monarhiei, întocmai ca și Bohemia; toate râurile sârbești curg spre Dunăre. În privința militară, frontiera ce rămâne de apărut, se reduce în cazul alăturării la a treia parte. În privința economică, Sârbia este avizată la monarhie, fiind aceasta piața și totodată și furnisoarea ei naturală. În privința națională, națiunea sârbă ar realiza în monarhie unirea tuturor Sârbilor și prin ea idealul național. În privința politică în urmă, ea ar obține avantajul de a face parte într-o putere mare, care-i garantează siguranța și libera evoluțiune.

(Va urma).

România—Rusia.

Acuma la începutul războiului s'au ridicat glasuri vajnice, cari avertizau oamenii de stat ai României, să se ferească de prietenia cu Rusia. Istoria veacurilor trecute dădea atâtea dovezi, că Rusia nici când n'a fost și nici n'a putut să fie prietină României, dacă nu voia să renunțe la toată politica sa.

În gazeta noastră din anul 1915—1916 am arătat în nenumărate rânduri, ce primejdie o amenință pe România din partea Rusiei. Ceia ce am prezis atunci, s'a împlinit întocmai.

Bărbații de stat ai României, cari conduceau soarta țării în vara anului 1916, orbiți de făgăduelile deșarte ale dușmanilor noștri, au trecut pe partea dușmanilor. Arma îndreptată înprotiva noastră, care avea să ne curme viața, numai decât s'a întors înprotiva celor orbiți. Steagurile noastre victorioase au fost împlântate pe palatul regelui din București, iar oștirile noastre brave au pătruns până la râul Siretiului. Oastea românească, bătută n'a aflat sprijinul așteptat dela Rusia, care grija mai întâiu de durerile ei,

multămită fiind, că nu trebuia să aibă frică, ca nu cumva armata română să-i cadă în spate.

Ceia ce se petrece acuma la frontul român, ni arată, că prietenia încheiată în vara anului 1916 numai prea degrabă s'a stricat. La Galaț a început în fața frontului nostru o luptă înverșunată între Români și Ruși. O parte din Ruși a trecut pe partea noastră. Dar și'n alte locuri la front se pot observa aproape zilnic lupte între prietenii de odinioară. Guvernul rusesc dela Petersburg a rupt relațiunile cu România și l'a expediat pe ministrul român din capitală. Tezaurul României în aur, care se află la Moscva, a fost confiscat de Ruși, cari însă garantează, că îndată-ce în România va ajunge poporul la putere, aurul va fi înapoiat adevăraților reprezentanți ai poporului. Guvernul de acuma ai României reprezintă numai boierimea și capitaliștii, pecând poporul e asuprit și n'are nici un vot la conducerea destinelor sale. — Se pare, că în urma acestor întâmplări primministrul român Brătianu și-a dat demisia. Urmașul său să fie generalul Averescu.

Cântece de războiu.

I.

Frunză verde aluniță
 Îți trimet mândră guriță;
 Că de când n'am fost acasă,
 La inimă rău m'apasă;
 Că de când n'am fost la tine,
 Inimioara arde 'n mine!
 Scrie-mi mândră, când să viu
 Dorul să mi-l alin;
 Scrie-mi să vin mai degrabă,
 Mă topesc, mândră, nu șagă;
 Scrie-mi să viu de Crăciun,
 C'atunci e traiul mai bun;
 Căci eu mândră, de-oiu trăi
 Să știi bine c'oiu veni;
 Iar' mândră de s'a 'ntâmpla,
 Și pe-aici de-oiu rămânea
 De tine n'o fi rău, ci numai bine
 Că mai sunt ficiori ca mine!
 Când a fi odată pace
 Ei pe-acasă s-or întoarce
 Știu că toți n'or mai muri
 Vei avea pe cin' iubi
 Iar de m'oiu mai înturna
 Să mai văd iar pre mama

N'oi mai uita nici de tine
Cât a fi soare pe lume.
Auzit dela fruntașul **Ioan Carciuc,**
Ioan Bolocan, sergent.

II.

Frunză verde de trifoiu
Grea ii vremea de războiu,
Că n'ai nici ce mânca
Nici cu cine te lua.
Nici n'ai în pod păpușoiu
Nici de cei frumoși flăcăi.
Nici n'ai barabule sub pat
Nici în casă n'ai bărbat.
Că ei cu toții o pornit
La războiul nesfârșit.
Iar ei de când s'o dus
Mulți de-atunci acuma nu-s
Voi, săracilor femei și copilițe
Așteptați dela ei gurițe.
Iar ei așteaptă cu gura uscată
Într'o groapă neumblată,
Să le citiți o liturgie
La popa la mănăstire,
La mănăstirea Domnului
Să treacă vama raiului.

Femeia bețivă.

Frunză verde de păsat
De când bărbatu o plecat
La războiul ne'mpăcat
Mult răchiu am strecurat.
Și de când bărbatu s'o dus
Mult răchiu din bute am scurs.
Frunză verde romaniță
De dorul tău, mai bădiță
Iar mai beu și pe catrință.
Frunză verde foaie lată,
Mă trăgeam acasă bată
Pe la popa la portiță
Am prăpădit a mea cătrință
A doua zi duminică
Mă duc la biserică.
Popa din altar răcnește
Și cu foc afurisește
Pe ceia ce s'o chefuit
Și cătrința o prăpădit.
Da părinte nu fi supărat
Pentru că m'am îmbătat,
Dară știi că n'am bărbat.
Și părinte nu fi scârbit
Pentru că m'am chefuit,
Doară n'am să mă mărit.

Bodnariuc.

Știri mărunte.

Numire. În locul căpitanului Kō Beldorfer, care a fost numit căpitan al districtului Siretiului, acuma în Hliboca, a luat conducerea expoziției din Vatra Dornei comisariul Dr. Eugen Tarangul nobil de Valeauței. — Directorul dela școala specială de lemnărit din Câmpulung d. Ilie Veslovski a fost numit consultant la muzeul tehnic pentru industrie și profesiune din Viena pentru periodul de funcțiune 1918—1922.

Dela comitetul țerii. Vicesecretarii George Bancescu și Stefan Scalat au fost numiți secretari la comitetul țerii. Secretariul Bancescu conduce acuma biroul comitetului țerii.

Decorat. Dr. Vasile Bodnarescul, secretar la procuratura de finanțe, a fost decorat pentru meritele ce și-a câștigat ca membru al magistratului provizoriu al orașului Cernăuți cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif cu decorația de războiu.

Dela redacție.

Cu numărul acesta încetăm de a mai trimite gazeta noastră la aceia, cari până acuma n'au solvit abonamentul pe cel puțin jumătate de an. Greutățile cu care avem de luptat ne silesc la măsura aceasta. Dela numărul viitor vom trimite gazeta numai la aceia cari vor fi plătit abonamentul.

Abonamentele se primesc în administrația noastră, strada Dominicului 16 A.

Știri ultime.

Războiul. În timpul din urmă numai Italienii au arătat activitate pe câmpul de luptă. E și natural, că ei încearcă chip și felu, să se desbare de cercul de fier, care-i amenință pe frontul între Brenta și Piave. Am spus-o acuma odată, că frângerea frontului italian în partea aceasta ar însemna o catastrofă pentru armata italiană. Deacea conducerea oștirilor italiene a pregătit aice cu ajutorul Englezilor și Francezilor o ofenzivă pe platoul celor șapte comune. După o bombardare inverșunată cu obuzuri grele, s'a năpustit infanteria italiană asupra șanțurilor noastre. Cu toată mulțimea de oameni n'au putut isbuti nimic, trebuind încă să lese peste

350 de prizonieri în mâinile noastre. Abia după ce au pus oștiri nouă în masse mari în luptă, am fost nevoiți să lăsăm Italienilor două piscuri ș. a. Monte di val Bella și Col' del Rosso. Cu toate că Italienii din nou au pus forțe mari în luptă, n'au reușit nicăire. Până acuma am făcut 15 ofițeri și 660 ostași prizonieri.

Germanii au aruncat noaptea treacă din aeroplane o mulțime de bombe asupra capitalei Franței drept răsplată pentru că aviatorii francezi au bombardat orașe germane. Deasemenea au fost bombardate orașe engleze și Londra.

Pacea. Pertractările de pace între Rusia și noi, intrerupte pe 8 zile, au fost reincepute în 28 Ianuarie. Delegatul rus Troțchi, a declarat, că Rusia nu poate recunoaște încheierea păcii cu Ucraina, reprezentată prin »Rada«, deoarece »Rada« nu reprezintă adevărata voință a poporului. Reprezentanții adevărați ai Ucrainei sunt după părerea lui Troțchi numai comisarii dela Charkow. Raporturile din Rusia pe zi ce merge se înăspresc astfel, că nici guvernul lui Lenin nu e sigur. În Rusia s'a fost ales o constituantă, care avea să hotărească viitoarea stăpânire a Rusiei. Deoarece majoritatea deputaților din constituantă a fost contrară regimului Lenin-Troțchi, aceștia ca să se poată ținea la putere, au fost nevoiți să disolve constituanta. Troțchi pertractează acuma cu delegații noștri, sprijinit numai de puterea baionetelor, cu care a disolvat unica reprezentare legală a poporului rus. Ori de subt împrejurările aceste va fi posibilă încheierea păcii se va arăta zilele viitoare. Delegații noștri au plecat la Brest-Litovsk cu voința hotărâtă, de a se întoarce cu pacea încheiată.

Calendar
Ianuarie 1918

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Duminică	21 C. Maxim	3
Luni	22 A. Timot.	4
Marți	23 M. Clement	5
Miercuri	24 C. Xenia	6
Joi	25 C. Grigorie	7
Vineri	26 Arcadie	8
Sâmbătă	27 Ad. m. Ioan Gură de aur	9
Duminică	28 P. Efrem, Sirul	10
Luni	29 M. Ignatie	11
Marți	30 † Vas., Grigorie și Ioan	12
Miercuri	31 Chir și Ioan	13

Abonați
unica gazeta românească din Bucovina
„Foaia Poporului“.

Editor și redactor responsabil: dr. Aurel cav. de Onciul.

Societatea tipografică bucovineană în